

nog pregleda o muzejskim zbirkama i kompjutorima (autora L. Sarsan i A. M. Neuner, tiskano 1983. g.) koje je tiskalo Association of Systematics Collections, a sadrži više od 1 000 bibliografskih jedinica koje se odnose na mogućnosti i primjenu kompjutorske tehnologije u muzejima te na prikupljanje i obradu dokumentacije uopće. **B. Š.**

●

**Neue Museumskunde,
Berlin, v. 26, n. 1, 1983,
p. 1—72, ilustr.**

Mira Heim

*Muzejski dokumentacioni centar,
Zagreb*

Manfred Barthel svoj prilog o biljnim fosilima kao kulturnom dobru posvećuje 150. godišnjici smrti E. F. von Schlotheima i J. W. von Goethea. Pod pojmom kulturnog blaga u DDR-u, uz kulturno-povijesne spomenike, podrazumijevaju se i one prirodoslovne zbirke koje imaju značajnu znanstvenu vrijednost. Kao primjer navodi biljne fosile s područja Manebacha u Thiringiji koji su kao kulturno dobro citirani u njemačkoj klasičnoj znanstvenoj literaturi, a po tipu i lokalitetu obradio ih je E. F. Schlotheim, osnivač znanstvene paleobotanike. Time je ova zbirka biljnih fosila kako u prošlosti, tako i u sadašnjosti, značajan objekt studija koje su usko povezane s Goetheovom zbirkom, a istovremeno je i vrijedni muzejski eksponat.

Prigodom 20. godišnjice radne grupe za muzejsku pedagogiju u DDR-u, dr J. Ave u svojoj kratkoj notici govori nam o kontinuitetu rada »Radne grupe škola i muzej« osnovane još 1963. godine pri Muzeju za njemačku povijest u Berlinu, pa do danas kada je grupa izrasla u znanstvenu instituciju koja obuhvaća sve moguće vidove rada muzejske pedagogije u socijalističkom obrazovnom sistemu.

Prilog Ewalda Schulda govori o stvaranju muzeja na otvorenom na kompleksu arheološkog nalazišta slavenskog hrama iz 9. i 10. stoljeća u Gross Radenu na Stenberškom jezeru u pokrajini Schwerin. Nalazište na kojem se u kontinuitetu radi od 1974. do 1980. godine bio je kulturni centar »Varnovljana«. Iskapanja su pokazala dobru očuvanost hrastovih greda tako da položaj nađenih drumskih podloga,

mostova, stambenih zgrada i utvrda daje mogućnost vjerne rekonstrukcije. Među prvim nalazima otkriven je hram iz 9. stoljeća kada je bio u punoj funkciji. Zatim slijede tragovi razaranja da bi u 10. stoljeću došlo do ponovnog podizanja svetišta i utvrđenja na otociću jezera. U planu je da se do 1990. godine obnovi kompleks hrama koji je u životu starih Slavena odigrao značajnu ulogu. Uz ovaj Arheološki muzej na otvorenom podići će se i izložbena zgrada za predmete s ovog nalazišta. Erhard Unterreitmeier i Klaus Schache u svojem članku daju prilog o postavljanju izložbe seizmografskih instrumenata. Naime u Muzeju Burg Ranis 1972. godine osnovan je seizmološki kabinet u čijem su posjedu predmeti koji pokazuju razvojni put seizmologije unatrag sto godina.

Drezdenci »Muzej transporta« kao jedna od najvećih tehničkih zbirki u DDR-u, kako nas u svom članku izvještava Gerhard Arndt, nosilac je zadatka istraživanja, sakupljanja i izlaganja na području razvoja tehnike transportnih sredstva. U njegove zadatke spada čuvanje i izlaganje željezničkog transporta. Tokom vremena sakupljeni su različiti vagoni normalnih i uskotračnih pruga, lokomotive na paru, električni i motorni pogon, putnički vlakovi, teretna kola kao i kola berlinske S željeznice. Zadatak je muzeja sve to konzervirati i sačuvati za potomstvo. Jedan dio sakupljenih vozila bit će prikazan javnosti na izložbi. O nekim eksponatima kao specijalnim svjedocima raznih događaja moći će se vidjeti stari filmovi.

U daljnjem članku govori se o djelovanju omladinske organizacije »Treff im Bachhaus« (Sastanak u Bachovoj kući), koja ima zadatak pripomoći u vanškolskom odgoju djece i omladine. Od 1972. godine »Treff« radi sa dvije odvojene grupe različitog uzrasta. Tematika rada sastoji se od upoznavanja Spomen-kuće Johanna Sebastiana Bacha i razvoju muzike sve do naših dana. Slušaoci imaju priliku da se približe duhu i vremenu Bachovog stvaranja. Pronalaze se različite metode da se pobudi što veći interes učesnika, te u cilju toga autorica članka Ilse Domizlaff želi postaći diskusiju o nužnosti i zadacima muzeja u odgoju omladine.

U članku »Naši muzeji i sadašnjost« autor Jürgen Kuczynski govori o mogućnostima postavljanja povijesnog muzeja »sadašnjosti« i kako se za to prikupljaju prikladni eksponati. Autor promatra muzej kao naučnu instituciju, ali i instituciju za učenje, koja je u mogućnosti prikazati sadašnjost kao novi vid produbljanja kompleksnosti

povijesnih spoznaja putem interpretacije originalnih povijesnih predmeta.

Wilhelm Ennenbach u svom prilogu »O odnosu i genezi predmeta u muzeju« polazeći od pogleda muzeološke teorije Z. Z. Stranskog, a poštujući i druge muzeološke teoretičare, iznosi mišljenje da su stvari u prirodi i društvu obuhvaćene raznovrsnim svojstvima i relacijama, a kada se one nađu na obradi u muzeju odnos se prema njima mijenja. Zato je potrebno da se primarna izvanmuzejska relacija i svojstvenost predmeta pretpostavi sekundarnim muzejskim relacijama kako bi što više prodrli u bit predmeta. Predmeti stoje u materijalnoj i duhovnoj ovisnosti prema čovjeku i egzistiraju u prostoru i vremenu. Obradom u muzeju predmeti doživljavaju znatne promjene u procesu selekcije, tesauriranja i specijalne muzejske komunikativnosti. U članku je taj proces postavljen kao proces »muzealizacije« predmeta, tj. stvaranja »muzealija«.

U svome članku Karin Thiele iznosi osnove informacijskog sistema pri Institutu za muzeologiju u Berlinu, koji je sastavni dio informacijskog sistema DDR-a. U petnaestogodišnjem radu sakupljen je ogroman fond monografija, ispitnih radova, rukopisa, pliana, hemeroteke, zakona, plakata, stručnih izvještaja muzeja u DDR-u, analiza, izvještaja sastanaka i putovanja. Sakupljene informacije prenose se na bušene kartice. Vrijednost rada uočava se pri muzeološkom proučavanju, restauraciji i prepariranju. Prikupljanje literature obavlja se putem brojne razmijene. Mreža informacione djelatnosti pruža pokrajinskim i specijalnim muzejima živ dotok aktualnih informacija. Informacioni sistem stoji kao spona između muzeja i Instituta.

Slijedeći članci odnose se na opis jednog nepoznatog tipa kasnogotičkog kiparstva, te tehniku alkoholnog i formalinskog konzerviranja životinja. Slijede recenzije literature i bibliografija novih muzejskih izdanja u DDR-u.

●

**MUSEUM, vol. XXXV, no 1,
1983. Unesco, Paris. Glavni
urednik Percy Stulz.**

Ovaj broj »Museum« posvećen je podmorskoj arheologiji: istraživačkoj praksi u svijetu i odnosu muzeja prema toj najmlađoj arheološkoj disciplini. Pojam se veže u nas najčešće uz

podmorska istraživanja antičkog svijeta, no svijetska iskustva govore o istraživanjima koja se mogu vezati ne samo uz more nego i uz nalaze bilo kojeg vremena. Rezultati istraživanja podmorske arheologije nezaobilazni su argumenti svake historije pomorstva i navigacije, i materijalni ostaci mnogih kultura. Uvodni je članak napisao George F. Bass, jedan od najvećih autoriteta podmorske arheologije; dao je opći prikaz značaja podmorske kulturne baštine, osvrćući se i na mnoge pogrešne metode istraživanja i pravnu pozadinu ove discipline. Robert F. Marx upozorio je u svom prilogu na opasnost uništenja podvodnih lokaliteta zbog ljudskog djelovanja. Probleme podmorske arheologije, naročito one koji se odnose na nedostatak financija ovih vrlo skupih i složenih istraživanja, te praksu istraživanja s obzirom na administrativne i pravne norme, obradio je Petar Marsden. Kritički prikaz metoda konzervacije podmorskih nalaza, naročito onih od organskih materijala (koža, tekstil, organska vlakna, užad, kost, slonovača) dala je Victoria N. Jenssen. Članak je dopunjen vrlo iscrpnom bibliografijom radova na tu temu. O najnovijim rezultatima na području konzervacije drva izvijestio je David W. Gratton.

Slijede prilozi o podvodnim arheološkim istraživanjima u Mombasi (Kenija), Zapadnoj Australiji, Koreji, Poljskoj i na Karibima. Koncept i projekt realizacije muzeja posvećenog brodu flo-

te Henry VIII, »Mary Rose« (»Mary Rose« Tudor Ship Museum) prikazao je Richard F. Harrison, dok o istraživanjima i metodi zaštite prvog sačuvanog rimskog broda nađenog kraj Marseilla, jakog rimskog centra, pišu Daniel Drocourt i Myriame Morel-Deladalle. Manji prikazi ovog broja Museuma odnose se na neke zbirke i raznovrsne nalaze. Između tih, najznačajniji je onaj koji govori o istraživanjima u rijekama i jezerima začetnika tog tipa rada, Ulricha Ruoffa iz Švicarske.

V. Z.

KONZERVATORSKI BILTEN Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Split, br. 1—4, 1983.

Novi rezultati stručno-znanstvenih istraživanja iz oblasti tzv. društvenih nauka, a napose oni iz umjetnosti, arhitekture, arheologije, etnologije, historije itd., ne baš često dožive kompletnu znanstvenu obradu, a još rjeđe postaju pristupačni široj javnosti. Informacije tog tipa najčešće ostaju pohranjene u izvještajima o radu ili projektima.

Mjesta za publiciranje znanstvenih radova čini se da ima u mnogim publikacijama (razni zbornici, godišnjaci, periodika); u stvari ima ga malo zbog ne-

regularnog izlaženja, nedovoljno principijelne uređivačke politike, nedostataka »izdavačke ili publicističke kulture«, ili kompleksa problema koje bismo mogli tako nazvati. Prostora za brzu i informacijama nabitu poruku nema, osim u dnevnom tisku.

Utoliko je izdavanje izvještaja o radu u novom »Konzervatorskom biltenu« vredniji napor splitskog Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Svaki broj (a izašlo ih je od lipnja do studenog četiri) sastoji se od samo jedne teme, jednog izvještaja na jednom listu: br. 1, Rimsko naselje u Ublima; br. 2, Ranokršćanska crkva u Gatima; br. 3, Zavičajni muzej Lastova u osnivanju; br. 4, Sakralni sklop Sv. Ivana i Teodora u Bolu.

Bilten je pisan stilom koji može zadovoljiti osnovni interes stručnjaka, a razumljiv je široj javnosti — onoj napose na čijem teritoriju su se odvijala istraživanja. Bilo bi dobro u slijedećim brojevima, osim osnovnih podataka o nalazu i istraživanju, dati i informacije o imenima nosioca projekta. članova ekipe te roka trajanja rada. Grafičko i likovno oblikovanje Biltena, autora ing. arh. Gorana Nikšića, slijedi osnovnu ideju izvještaja: format A4, tekst štampan tehnikom offseta, sa stiliziranim crtežima i fotografijama. Ovaj Bilten jedinstven je po svojoj jasnoj i jednostavnoj koncepciji, i možemo poželjeti samo to da nastavi izlaziti slijedeći tempo rada Regionalnog zavoda.

V. Z.

Izbor iz domaćeg tiska — A Selection from Local Periodicals

Iz hemeroteke Muzejskog dokumentacionog centra

Branka Šulc

Muzejski dokumentacioni centar,
Zagreb

Izborom anotiranih bibliografskih jedinica obrađeno je razdoblje od siječnja do lipnja 1983. godine po slijedećoj muzeološkoj klasifikaciji ICOM-a: izložbe (1.519); zaštita kulturnih dobara (1.9); konferencije i sastanci (1.512); planiranje i programiranje (110); obnavljanje historijskih objekata (128.95); statistika koja se odnosi na muzeje i galerije (139); stalne izložbe (154.2); povremene izložbe (154.3); aktivnosti (općenito) (170.5); vanjske aktivnosti muzeja

(180); prodaja predmeta u organizaciji muzeja (183); povijest zbirki, galerija, muzeja (5); projekti za nove muzeje i izložbene prostore (5.); polemike, diskusije (2.2); publikacije (L5).

2.2

Škunca, Josip. Propuštena prilika. Zaključivši po izložbi u Galeriji primitivne umjetnosti, naša naiva postaje pastorče a prvi smo imali takav muzej u svijetu! — »Vjesnik«, Zagreb, 1983, (4.1), str. 7. Širi prikaz o obilježavanju osnutka i djelatnosti Galerije primitivne umjetnosti u Zagrebu s kritičkim osvrtom na preoskudnost izložbe priređene u povodu 30. godišnjice postojanja te Galerije i zanemarenoj poziciji Galerije koja se više ne nameće kao vrhunski arbitar u stvarima naivne umjetnosti.

183

Ž. H. Novogodišnje tržište kulture. »Vjesnik«, Zagreb, 1983, (5.1), str. 7. Akcijom prodajne izložbe umjetničkih predmeta osječka Galerija likovnih umjetnosti otpočela je uvođenje novih oblika suradnje s publikom.

139

Vukušić, B. Kakvi su prostorni kapaciteti zagrebačke kulture? Kvadratura razvoj znači. »Večernji list«, Zagreb, 1983 (5.1), str. 5, ilustr. Analizom stanja prostora i kadrova u OUR-ima za 1981. godinu, koju je proveo USIZ kulture grada Zagreba, najveći postotak sveukupnog prostora kulture u gradu Zagrebu imaju muzejsko-galerijske ustanove, a slijede ih kazališta i koncertne dvorane.